

Stockholm 2026-02-20

Bäste Göran Persson och alla ni som läst din artikel!

Din debattartikel i Aftonbladet om skogsdebatten har väckt en hel del debatt!

Vi i den ideella föreningen Klimatriksdagen, som arbetar för att Sverige ska leva upp till sin del av Parisavtalet om att begränsa temperaturökningen, har lagt ner mycket tid på att sätta oss in i forskningsläget för att få underlag till det förslag till omställningsplan för Sverige vi tagit fram. I den omställningen har skogen stor betydelse för utfallet. Det är precis som du säger, att exploatering av naturresurser byggde Sverige och att exporten av sågade trävaror, papper och massa fortfarande är väldigt viktiga för svensk ekonomi och att förslag till förändringar därför ska grundas på fakta och ett uppdaterat forskningsläge. Det sker också förändringar i vår omvärld som ändrar konkurrensförutsättningarna.

Vi skriver till dig ett öppet brev, därför att vi anser att din artikel delvis är en spegel av utbredda missuppfattningar om hur det hänger ihop mellan skogsbruk och klimat.

Det första vi konstaterat i Klimatriksdagen är att frågorna biologisk mångfald och klimat är sammanlänkade. Väl fungerande skogsekosystem är – tillsammans med haven – avgörande för om vi ska få en planet som ger oss förutsättningar för ett mänskligt liv. Som du säkert känner till, så låg halten av koldioxid i atmosfären under förindustriell tid på runt 280 ppm och kommer antagligen att nå 430 inom något år, men vad kommer den att ligga på innan det planar ut? Kanske på 480 - 500. För att inte äventyra förutsättningarna för mänskligt liv, såsom vi känner det, ska halten ner under 380. Eftersom koldioxid bryts ner extremt långsamt, är det de naturliga upptagen i skog och hav som ska svara för nedgången i koldioxidhalt. Då den naturliga inbindningen i skog och hav globalt är 2-3 ppm/år tar det kanske 50 år efter det att alla fossila utsläpp upphört innan nivån i atmosfären kommit ner till vad den maximalt får vara. Under tiden ökar uppvärmningen – jorden är ett trögt system som söker sin jämvikt. Det vill verkligen till att skogarna under denna uppvärmningsprocess bibehåller sin funktionalitet. Skogar är komplexa system med en mängd interaktioner och kunskapen om alla kopplingar är bristfällig. Hur långt deras förmåga till anpassning räcker i ett föränderligt klimat är egentligen inte känt. Att bevara väven och satsa på mångfald är därför en överlevnadsstrategi. Frågan om biologisk mångfald handlar därför mycket om att bevara ekosystem på tillräckligt stora områden med så stor variation som möjligt. I t.ex. en nyligen publicerad nationell säkerhetsanalys utgiven av brittiska myndigheter avseende hot mot landets livsmedelsförsörjning (ref. 1) drar man slutsatsen att det finns en realistisk sannolikhet att några ekosystem såsom korallrev i Sydostasien och boreala skogar börjar kollapsa under 2030-talet.

Du ställer begreppet aktivt skogsbruk mot passivt och menar att ett aktivt är bättre för klimatet. Det menar vi inte alls är säkert.

Du har helt rätt i att den årliga kolinbindningen i brukad skog är högre än i en obrukad naturskog, men att därifrån säga att det ur klimatsynpunkt är bättre att bruka skogen än att inte göra det är dra för förhastade slutsatser. Den obrukade skogen har större virkesförråd än den brukade. Det mindre virkesförrådet finns som mer koldioxid i atmosfären och bidrar till att värma planeten. Den höga tillväxten i den brukade skogen kan man säga "suger tillbaka" en del av de utsläpp som skogsbruket

(eller naturliga störningar) redan förorsakat. Det är därför fel att säga att hög tillväxt per automatik medför högre klimatnytta. Det är inte inlagringshastigheten vid mättillfället som är viktig, utan kollagerförändringen (i skog och i långlivade produkter) vid mättillfället jämfört med ett tidigare mättillfälle.

Tidsperspektivet är avgörande, när man talar om klimatnytta i skogen. De allra närmaste årtiondena är helt avgörande. Sänkt avverkningsnivå är klimateffektivt.

Ju kortare tidsperspektiv, desto svårare att med klimatargument försvara avverkningar, och ju längre perspektiv, desto mer kan man tillgodoräkna kalkylen effekten av den återväxta skogen. Även breddgraden har betydelse. Ju längre mot norr, desto svagare är processerna och eventuella brytpunkter ligger längre bort. Eftersom vi tittar på klimateffekter och eftersom koldioxid ligger kvar extremt länge i atmosfären, är det de ackumulerade utsläppen som är intressanta – inte flödet ett visst år. I rapporten *Climate mitigation forestry—temporal trade-offs* finns väldigt intressanta slutsatser (ref. 2). De räknar ut skillnaden i ackumulerade utsläpp för olika avverkningsnivåer för fem regioner i Sverige. Effekter på kolinlagringen vid avverkningsnivåer på 0%, 40%, 60% respektive 95% av skogstillväxten jämförs med en referensnivå på 80% (som var den då rådande). **Inklusive beräknad substitutionseffekt** så säger resultatet att för det sydligaste området Skåne ger inga avverkningar bättre klimatnytta än referensnivån 80% i drygt 100 år, för att därefter dyka och bli ett sämre alternativ. För området Gävleborgs län, som ligger närmast att representera ett genomsnitt för Sverige, ligger motsvarande punkt cirka 150 år bort. För samtliga regioner verkar en avverkningsnivå på 40-60% vara "optimal" ur klimatsynpunkt – högre i söder och lägre i norr. Skogsforskaren Timo Pukkala har i sin forskning också kommit fram till att ett visst uttag, om det till stor del används för långlivade produkter, kan motiveras ur klimatsynpunkt. Med den klimatkris vi upplever nu, borde vi inte tala om effekterna om 100 år, utan snarare om 20-30 år. Och heller inte om flödena dessa år, utan hur de ackumuleras.

Virkesförrådet i svenska skogar har ökat, som du säger, men på bekostnad av miljön, något som hotar skogens funktion.

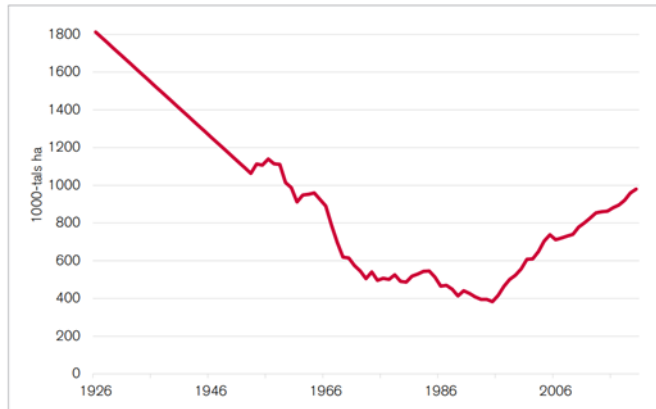
Du tar upp att virkesförrådet i de svenska skogarna ökat med 25% sedan 1990-talet. Det är faktiskt lite mer än så. Den moderna svenska skogsindustrin kan därför inte belastas för att ha varit med om att ha skapat klimatkrisen. Under perioden har industrikapaciteten ökat och avverkningarnas andel av tillväxten har ökat kraftigt. Sedan ungefär en skogsgeneration tillbaka har det skett ett storskaligt införande av ett intensivt och industriellt präglat skogsbruk med föryngringsavverkningar, plantering med ensartade barrträd som röjs och gallras för att skapa likåldriga monokulturer som sedan föryngringsavverkas långt innan de enskilda träden nått sin fulla potential. Landskapet har därmed förändrats kraftigt. Skogsekosystemen har hamnat i en miljökras som i sin tur blivit en komponent i klimatkrisen. Skogarnas flexibilitet och anpassningsförmåga har gått ner och deras utsatthet ökat. Miljökrasen har också satt igång en artkras, som riskerar slå tillbaka på skogen själv. Miljö- och artkrasen i skogen är allvarlig med tanke på skogarnas avgörande betydelse för att långsiktigt få ner koldioxidhalten i atmosfären. Enligt miljö kvalitetsmålet Levande skogar ska skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion skyddas, samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas. Enligt skogsstyrelsens uppföljning av miljö kvalitetsmålet går utvecklingen åt fel håll och Sverige har svårt att nå detta sitt eget uppsatta miljömål.

Men du borde inte vara omedveten om denna allvarliga negativa utveckling. Istället tar du upp några detaljer lösryckta ur sitt sammanhang, för att försvara mantrat att skogsbruket generellt sett har en positiv utveckling och att vi ska sluta med att misstänkliggöra branschen.

Du tar upp att andelen död ved i brukade skogar ökat med 68%.

Det är korrekt, men förändrar inte den stora bilden. Volymen död ved i reservat på produktiv skogsmark ligger på runt 55 kubikmeter per hektar och på brukad produktiv skogsmark på 9,8 (efter den ökning med 68% du refererar till). Ökningen är alltså från en mycket låg nivå.

Din uppgift om att arealen gammal skog utanför reservaten ökat 80% behöver också kommenteras. Arealen gammal skog var som lägst just runt 1990. Det framgår av Riksskogstaxeringens rapport från 2023, som var ett temanummer om gammal skog (ref. 3). Där framgår också att arealen på 1920-talet var dubbelt så stor som den är idag och att Sverige nu ligger på samma areal som runt 1960. Vilket i och för sig är glädjande.

Figur 2. Areal skog äldre än 160 år i Boreal region och äldre än 120 år i Nemoral och Borenemoral region. 1000-tals hektar. 1926–2020. Hela landet. Produktiv skogsmark utanför formellt skyddade områden. Gildande femårsmedelvärde.

Man ska dock komma ihåg att då var gammal skog lika med naturlig och varierad skog, medan den ökade arealen nu till stor del är gallrad och likformig och inte alls har de egenskaper som vad man då menade med gammal skog. Enbart ålder utan att koppla till andra indikatorer säger egentligen inte så mycket om miljövärdet.

Volymen av grövre träd med en diameter över 45 cm har ökat; inte med över 200%, som du råkar säga, utan med drygt 100%.

De har sedan 1990 ökat sin andel av den totala virkesvolymen utanför formellt skyddade områden på produktiv skogsmark från låga 2,8 till 5%. En faktor bakom denna utveckling är certifieringsreglernas krav på hänsynsytor och frivilliga avsättningar med evighetsträd. Denna utveckling är naturligtvis positiv, men visar samtidigt att stora träd fortsätter att tillväxa långt efter att de passerat den ålder då de normalt hade avverkats. Den relativa andelen kan därför förväntas öka utan att ytterligare avsättningar görs.

Den stoppade slutavverkningen utanför Arjeplog.

Du tar upp det olyckliga fallet med en stoppad slutavverkning utanför Arjeplog. Ingen vill ha det så. Fallet illustrerar det stora krav som åligger skogsägaren eller dennes ombud att informera sig om naturvärden och att i sin tur ge skogsstyrelsen korrekt information. Fallet får inte sluta med ett "limbo" där skogsägaren varken får avverka eller kan få ersättning för avsatt natur. En inte så liten del av problematiken beror på skogsstyrelsens begränsade resurser i förhållande till inflödet av avverkningsanmälningar och på allt för knappa budgetmedel för att skydda natur. Så länge de knutarna inte lösts upp kommer konflikter nog dessvärre inte att upphöra.

Du pekar på att det förekommer två felaktiga idéer i debatten: (1) att mindre skogsbruk ger mer biologisk mångfald (2) att passivitet i skogen skulle vara bättre för klimatet.

Att påståendet i första punkten skulle vara fel, har vi svårt att förstå. Mindre intensivt skogsbruk ger självklart mer biologisk mångfald.

Längre rotationstider, mer metoder som hämmar naturen och mindre eller inga kalhyggen alls ger så klart mer biologisk mångfald. Virkesproduktionen kan naturligtvis påverkas, men den biologiska mångfalden kan knappast bli sämre.

Punkt 2 vänder vi oss också emot. Alternativet till dagens skogsbruk är inte passivitet, utan ett annat skogsbruk.

Samhället behöver produkter ur skogen, men uttagen ska ske med metoder så att skogsekosystemen förstärks. Klimatriksdagen förordar en övergång till ett hyggesfritt och naturnära skogsbruk - ett skogsbruk, som bygger på principen att kontinuerligt ha marken trädbevuxen utan stora kala ytor, med träd i olika åldrar, där merparten av tillväxten sker på de stora träden och där uttaget sker genom att gallra de största träden och att låta föryngringen i första hand vara naturlig. Detta är ett skogsbruk som i högsta grad är aktivt. Det innebär längre genomloppstider och mindre jobb med skogsvårdsåtgärder, men det är inte samma sak som att det är passivt. Det krävs ett nytänkande – inte passivitet.

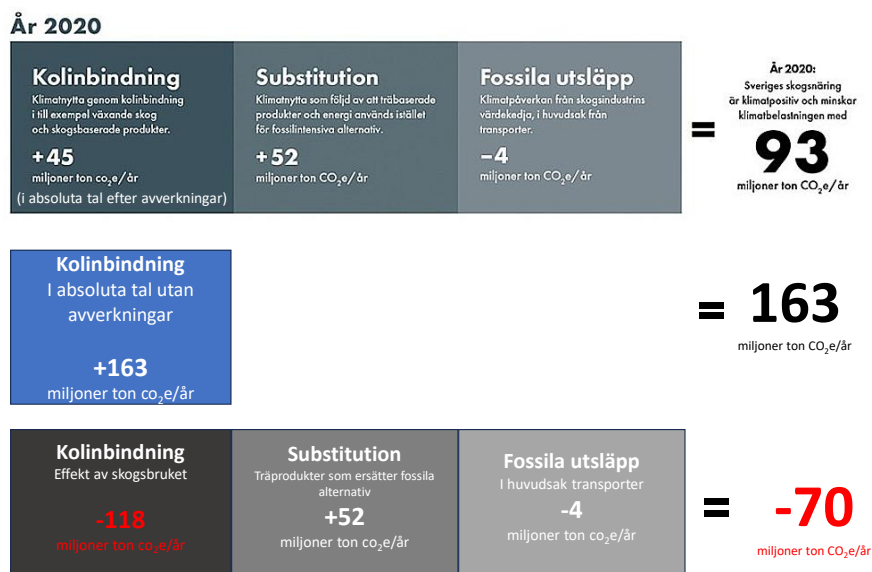
Du är orolig för att svensk skogsindustri misstänkliggörs utan stöd i forskning, lagstiftning eller fakta. Vi vill understryka att ifrågasättande av skogsbruket och skogsindustrin absolut ska grundas på forskning och fakta, men att det då är bekymmersamt när skogsindustrins branschorganisation för närvarande så cyniskt och systematiskt pumpar ut desinformation om branschens klimatnytta utan att ta intryck när forskare påpekar det felaktiga i siffrorna.

Du känner säkert till Skogsindustriernas s.k. framtidsagenda, där den absoluta kolininbindningen i skog och skogsmark adderas med en teoretisk beräkning av hur mycket de fossila utsläppen kan ha minskat genom att träprodukter använts i stället för produkter som skapar fossila utsläpp (den s.k. substitutionseffekten). Du verkar rent av argumentera som de.

Figur hämtad från Skogsindustriernas hemsida.

Sifferexercisen är i grunden felaktig av flera skäl. Det går inte att summera storheterna. Rutan "Kolinbindning" i figuren anger ökningen av det samlade kollagret i träd och skogsmark som det ser ut efter dagens skogsbruk, medan rutan "Substitution" är en beräkning av de fossila utsläpp som undvikits – den siffran finns inte någonstans, utan är en beräkning. Ett sätt att kunna summera enheterna är att även beräkna skogsbrukets effekt på kolininbindningen. I stället för +45 kommer där då att stå -118. D.v.s. något helt annat.

De -118 kommer fram som skillnaden mellan +45 (med skogsbruk) och +163 (utan skogsbruk). Skogsbruket minskade således kolinbindningen med 118 miljoner ton. Dessa siffror visar på de stora bruttoflöden det är fråga om. Det ska påpekas att det inte finns någon etablerad metod för denna beräkning och siffran inkluderar effekter som uppstår under flera år (t.ex. förmultning av rötter). Beräkningen är gjord vid en avverkningsnivå om 87 miljoner skogskubikmeter. I stället för en positiv summa på 93 Mton, blir det en summa på 70 med negativt förtecken. Det är därför Klimatriksdagen är så hårda och säger att denna kampanj är en medveten desinformationskampanj. Det är upprörande att lobbyisterna som branschen använder lyckats få till stånd en ISO-standard för hur företag kan redovisa den sammanlagda klimatnyttan (ISO 13391) och påverkat skogsutredaren Örlander så att ett av huvudförslagen i den avlämnade skogsutredningen är att använda ett heltäckande mått baserat på formeln ovan. ISO-standarderna säger dock uttryckligen att storheterna ska beräknas var för sig och inte får summeras, vilket dock inte hindrar Skogsindustrierna att göra det. Det finns ingen forskning som stödjer Skogsindustrierna i denna fråga. Här är det fråga om makt och pengar och inte forskning och fakta.

Substitutionseffekten finns, men branschen överdriver.

Det skulle också vara klädsamt om branschen hade en lite mer ödmjuk inställning till begreppet substitution. Det bygger på antaganden i flera led, vart och ett förknippat med stor osäkerhet. Beräkningarna bygger på livscykelanalyser som ger varierande resultat bl.a. beroende på olika antaganden om systemavgränsningar, tidshorisont, definitioner och hur man hanterar alternativ användning av träåvåren. Se t.ex. Rummukainen 2024 (ref 4). Intressant är att nyare beräkningar visar rätt så mycket lägre substitutionsfaktorer än äldre – en utveckling som beräknas fortsätta p.g.a. ökad materialeffektivitet, ökad återvinning och samhällets allmänna utveckling bort från fossil användning. Där det inte finns alternativ till träprodukten (som grafiskt papper, hygienpapper) ska heller ingen substitution beräknas. Sedan är substitutionen avhängig den specifika marknaden och marknads benägenhet att faktiskt byta. En substitutionseffekt finns, men branschen överdriver.

Produkter ur skogen behövs, men klimateffekterna ska beskrivas så korrekt som möjligt.

Vi är inte emot skogsbruk eller skogsindustri. Produkter ur skogen behövs, men vi vill inte att klimateffekterna ska skönmålas. Det finns ingen som tjänar på. Skogsbruket och skogsindustrin i Sverige kan knappast anklagas för att ha varit med och förorsakat den kraftiga ökningen av halten växthusgaser, men de har skapat en artutarmnings- och miljökris i skogen som nu blivit sammanlänkad med klimatfrågan. Saken har inte blivit bättre av att skogsstyrelsens resurser och budgetmedel för att skydda natur har skurits ner. Skogen har också en stor potential att lindra klimatkrisen på kort sikt. Branschorganisationen Skogsindustrierna och många företrädare för skogsägare visar dock inga som helst tecken på krisinsikt utan intar en aggressiv attityd. Beteendet är tråkigt, men till viss del logiskt, då de externa förutsättningarna för branschen försämrats på flera punkter (konkurrensen från det globala syd och från Asien och internationell överkapacitet, valutaförhållanden, konjunktur, inga vinster längre på att sälja gratis utsläppsrätter) samtidigt som åtgärder för att komma tillrätta med artutarmnings- och miljökrisen eller för att bidra till att lindra den akuta klimatkrisen samtliga leder till lägre råvarutillgång.

Lösningen för branschens svaga lönsamhet är inte att öka volymerna med standardprodukter och pressa kostnaderna ännu mer. Det kommer inte att lyckas och miljöproblemen skulle förvärras. Denna problematik insatt i en internationell kontext har utvecklats väl i en rapport av Arena Idé (ref. 5).

Branschen borde stöttas inte genom att få hjälp att jaga aktivister och mjuka upp miljöregler, utan genom en realistisk framtidsanalys, som staten borde ta initiativ till, som vrider och vänder på målkonflikterna i skogen och inkluderar krav på skonsamt och hållbart skogsbruk såväl ekonomiskt som ekologiskt och socialt. Sysselsättningen borde trots lägre avverkningsnivå kunna ökas. Det kan ske både genom produktutveckling och högre förädlingsgrad. Även utveckling mot mer långlivade

produkter skulle befrämja ett mer hållbart näringsliv och stödja sysselsättningen, liksom att utveckla mer cirkulära system och alternativa råvaror för papperstillverkningen. Staten skulle kunna spela en aktiv roll genom initiativ i stil med Industriklivet ("Skogsklivet") för att på så sätt minska risktagandet. Om skogsmarkerna domineras av mer naturliga skogar kommer de dessutom att kunna utgöra bas för fler företag inom besöksnäringen. Det blir också mer attraktivt att bo i skogslänen.

Med de bästa hälsningar

Linn Rabe
Klimatriksdagen
ordförande

Inger Björk
Klimatriksdagens
skogsgrupp

Lars Schütt
Klimatriksdagens
skogsgrupp

Referenser

Debattartikel i Aftonbladet (Göran Persson 2026-01-20):

<https://www.aftonbladet.se/debatt/a/BxlPMw/skogsdebatten-maste-bygga-pa-ordentliga-fakta>

1. *Global biodiversity loss, ecosystem collapse and national security. A national security assessment.* HM Government. <https://www.gov.uk/government/publications/nature-security-assessment-on-global-biodiversity-loss-ecosystem-collapse-and-national-security>. Publicerad 2026-01-20.
2. Skytt, T., Englund, G. och Jonsson, B.-G. *Climate mitigation forestry—temporal trade-offs.* Environmental Research. Letter 16. 2021.
3. Skogsdata 2023. Sidan 13 - 36 Tema gammal skog. SLU. Umeå 2023.
4. Rummukainen, M. *Skogens klimatnytta 2.0 – Klimatomställning nästa.* (CSC Syntes; Nr 8). Centre for Environmental and Climate Research (CEC), Lund University. 2024.
5. Nilsson, S., S kyrman, V. och Dahlén, P. *Finansialiseringen av skogen.* Arena Idé. ISBN 978-91-989870-3-4. Stockholm 2025.